

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและในขณะเดียวกันก็มีการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกในอนาคต โดยมีปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนา ได้แก่ คุณภาพคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1)

จากการประเมินผลการพัฒนาคนที่ผ่านมา พบว่าเป็นการพัฒนาที่ขาดสมดุล ประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ ผลของการพัฒนาที่ก่อให้เกิดทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ พร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของโลก โดยเฉพาะเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยี และการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 จึงเร่งเตรียมพร้อมทั้งการสร้างระบบ กลไกและพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทันได้รวดเร็วเพื่อก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่อย่างเท่าทันโลกต่อไป โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : 2 - 4, 13 - 14) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาของทุกประเทศในโลก คือ คุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ ซึ่งหมายถึง ชีวิตที่มีความสุข มีความสามารถในการดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และสภาพสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 ได้มีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกทัศน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปในทางสายกลาง บนพื้นฐานคุณภาพเชิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

พลวัตของการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงเพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 มีสาระสำคัญคือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 กำหนดให้กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.” 2542 : 2 – 4) กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การดำเนินการหรือจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนามนุษย์ทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาด้วยการศึกษามีความจำเป็นสำหรับทุกคนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นภารกิจของทุกฝ่าย ทุกคนควรได้เข้ามามีส่วนร่วมผลักดัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผลผลิตทางการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ให้เด็ก เยาวชนและประชาชนให้เป็นคนดีในอนาคตมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นคนเก่ง คิดดี ทำงานได้ดี มีคุณภาพ มีค่านิยมความเป็นไทย ตลอดจนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีรากฐานที่มั่นคงมาจาก “การศึกษาผู้ใหญ่” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ.2473 โดยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาในรูปแบบอื่น เพื่อยกระดับอัตราการเรียนรู้นั่งสือของประชากร ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จึงได้จัดตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง และได้ริเริ่มโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือและมีบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนทั่วไปที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต มีฐานะเป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้บริการทางการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของตนเอง สาระสำคัญของการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน คือ เพื่อเผยแพร่และเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อประโยชน์กว้างขวางอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบัน “สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน” เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.)” สังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ออกตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (“พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.” 2551 : 1 - 2) โดยมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง (“พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.” 2551 : 1 - 2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

4

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบางซ้าย (ชื่อเดิม) หรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย (ชื่อใหม่) เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจตามบทบาทว่าด้วยการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน มีนโยบายหลักการทำงานเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของประเทศ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับบุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเปิดโลกการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2) โครงการปลูกจิตสำนึกตามแนวพระราชดำริสเศรษฐกิจพอเพียง 3) โครงการนำพาคุณธรรมจริยธรรมด้านภัยเอดส์ และ 4) โครงการเสริมสร้างคุณธรรมนำความรู้สู่การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

การศึกษานอกโรงเรียนได้นำปรัชญา “คิดเป็น” มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งเน้นที่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตคนให้มีความสุข ซึ่งบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมาย สามารถแก้ไขปัญหาและปรับตัวให้ประสานสมดุลกับสภาพแวดล้อม เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม คิดดี ทำงานได้ดี มีคุณภาพ มีค่านิยมความเป็นไทย ดังนั้น การจัดการศึกษานอกโรงเรียน จึงมีความแตกต่างจากการศึกษาในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและสำคัญ คือ การจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 มีนโยบายหลักการทำงานเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของประเทศ มุ่งเน้น 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การศึกษาพื้นฐาน 2) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ 3) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งใช้การจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ ทั้งโดยการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน การปฏิบัติ การจัดกิจกรรม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม นอกเหนือไปจากการเรียนรู้จากห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รายการวิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา สื่อรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการจัดนิทรรศการวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2553 : ออนไลน์)

กรมวิชาการ (2543 : 6) ระบุว่า บุคคลควรจะต้องมีทักษะชีวิต ซึ่งทักษะชีวิต หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้องการปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีสุขภาพดี สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547 : 2) กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตหรือปัญหารอบ ๆ ตัว ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข รูปแบบของ “การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต” จึงเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความรู้ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5

จัดการกับตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความสุขตามสภาพและความสงบสุข ความปลอดภัย ในสังคม มีสาระสำคัญ คือ 1) เป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมของตนและแก้ปัญหาสังคมของตนในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) เป็นการเรียนรู้โดย บูรณาการองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน และ 3) เป็นการ จัดการศึกษาในรูปแบบโครงการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งหมายที่จะ เสริมสร้างความสามารถให้กับบุคคลเพื่อมีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ให้เหมาะสมกับ แต่ละพื้นที่และแต่ละสถานการณ์

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย มีการจัดกิจกรรมแต่ยังมีได้มีการติดตามหรือ ประเมินผลของโครงการดังกล่าวแต่อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนา กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะเป็นเครื่องสำคัญในการแสวงหาวิธีการหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม การศึกษาเพื่อทักษะชีวิต ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและกลุ่มเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะชีวิตศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้จะทำให้ทราบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แล้วได้นำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรม การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเป็นสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษา เพื่อทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
2. ประชากร ได้แก่
 - 2.1 บุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน
 - 2.2 นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 150 คน
3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 3.1.1 ข้อมูลของบุคลากร
 - 3.1.1.1 เพศ
 - 3.1.1.2 ตำแหน่ง
 - 3.1.1.3 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน
 - 3.1.2 ข้อมูลของนักศึกษา
 - 3.1.2.1 เพศ
 - 3.1.2.2 อายุ
 - 3.1.2.3 อาชีพ
 - 3.1.2.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 - 3.1.2.5 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
 - 3.1.2.6 กิจกรรมที่ท่านเข้าร่วม
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 3.2.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย
 - 3.2.1.1 ด้านนโยบายการจัดกิจกรรม
 - 3.2.1.2 ด้านการวางแผน
 - 3.2.1.3 ด้านการดำเนินกิจกรรม
 - 3.2.1.4 ด้านการติดตามประเมินผล
 - 3.2.1.5 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรม
 - 3.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 5 ด้าน
ประกอบด้วย
 - 3.2.2.1 ด้านเนื้อหา/สาระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- 3.2.2.2 ด้านวิทยาการ
- 3.2.2.3 ด้านสื่อ/อุปกรณ์
- 3.2.2.4 ด้านสถานที่
- 3.2.2.5 ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน

3.2.3 ผลลัพธ์ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

4. กรอบความคิดในการวิจัย

จากเนื้อหาและตัวแปรของการวิจัย สรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁸

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะหรือความสามารถเชิงสังคม จิตวิทยาที่เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเปิดโลกการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2) โครงการปลูกจิตสำนึกตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง 3) โครงการนำพาคุณธรรม จริยธรรม ด้านภัยเอดส์ และ 4) โครงการเสริมสร้างคุณธรรม นำความรู้สู่การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

2. การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต หมายถึง การปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานประจำ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

3.1 นโยบายการจัดกิจกรรม หมายถึง การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านการจัดกิจกรรมการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน การจัดทำร่างแผน/โครงการ เสนอคณะกรรมการบริหารกิจกรรมพิจารณาให้ความเห็นชอบ และจัดทำแผนงาน/โครงการ สอดคล้องตามยุทธศาสตร์และกิจกรรมที่กำหนดไว้ในนโยบาย การจัดกิจกรรม

3.2 การวางแผน หมายถึง การศึกษานโยบาย เป้าหมาย และจุดเน้นการจัดกิจกรรม ประชุมปรึกษา ระดมความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาการจัดกิจกรรม กำหนดนโยบายโดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน และพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างนโยบาย เสนอคณะกรรมการบริหารกิจกรรม

3.3 การติดตามประเมินผล หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรม การจัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานและจัดเตรียมทรัพยากรการปฏิบัติงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่และมอบหมายงาน และการปฏิบัติตามกรอบแนวทางและบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ กิจกรรมเป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ ติดตาม การตรวจสอบผล สรุปผล และการจัดทำกิจกรรมเป็นรายโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

3.4 การพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรม หมายถึง การแต่งตั้งคณะทำงาน จัดสร้างเครื่องมือกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผล จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามกำหนด ระยะเวลาการประเมินผล กิจกรรมการประเมินผลและเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานผลการประเมิน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย ผลที่ได้จากการ ดำเนินงานกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจาก กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.1 ด้านเนื้อหา/สาระ หมายถึง ความรู้ หรือข้อมูลต่าง ๆ มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีโอกาสได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสม

4.2 ด้านวิทยากร หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเทคนิคในการถ่ายทอด ของวิทยากรในกิจกรรมที่จัดขึ้น

4.3 ด้านสื่อ/อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นใช้ประกอบในการจัด กิจกรรม มีความเพียงพอต่อความต้องการ มีความหลากหลาย ความเหมาะสม ความน่าสนใจ และความมีประโยชน์ของเอกสาร เป็นต้น

4.4 ด้านสถานที่ หมายถึง ความเหมาะสม กว้างขวาง ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวกและปลอดภัยของสถานที่จัดกิจกรรม

4.5 ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการสอน มีความ น่าสนใจ สามารถเข้าใจได้ง่าย กิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียนและการพัฒนาพฤติกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรม การตรวจสอบประเมินผลความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ให้ความสนใจ กับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ด้วยความเสมอภาค และกระบวนการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. ประชากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จำนวน 5 คน และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกหลักสูตร และเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาเพื่อทักษะชีวิตที่ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจัดขึ้น จำนวน 150 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

6. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง หน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เดิมชื่อ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างความสามารถให้บุคคลเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และแต่ละสถานการณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วนำมาเป็นสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาเพื่อทักษะชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา